

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 24 februari 2016
(OR. en)

**Interinstitutioneel dossier:
2013/0091 (COD)**

**14957/15
ADD 1**

**ENFOPOL 403
CSC 305
CODEC 1655**

ONTWERP-MOTIVERING VAN DE RAAD

Betreft: Standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van Besluit 2009/371/JBZ, Besluit 2009/934/JBZ, Besluit 2009/935/JBZ, Besluit 2009/936/JBZ en Besluit 2009/968/JBZ
- Ontwerpmotivering van de Raad

I. INLEIDING

De Commissie heeft op 27 maart 2013 een voorstel ingediend voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking en opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot intrekking van Besluit 2009/371/JBZ en Besluit 2005/681/JBZ¹.

De plenaire vergadering van het EP heeft op 24 februari 2014 gestemd over de amendementen op het Commissievoorstel in document 6745/1/14 REV 1 en over het mandaat om onderhandelingen te openen met de Raad.

De Raad (JBZ) heeft op 5 en 6 juni 2014 de algemene oriëntatie vastgesteld (zie document 10033/14).

Tezelfdertijd heeft de Raad het voorzitterschap het mandaat verleend om met het Europees Parlement onderhandelingen te beginnen met het oog op een akkoord in eerste lezing over de ontwerpverordening betreffende Europol.

Tijdens het Italiaanse, Letse en Luxemburgse voorzitterschap zijn tien trialogen gevoerd. Tijdens de tiende dialoog op 26 november 2015 is een eindcompromis bereikt over de ontwerpverordening, zoals dat is bekendgemaakt na de onderhandelingen tussen de instellingen (doc. 14679/15), dat dezelfde dag nog aan het Coreper is voorgelegd.

De Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) heeft op 30 november 2015 over de tekst die het resultaat was van de onderhandelingen tussen de instellingen gestemd en deze goedgekeurd. De voorzitter van LIBE, de heer Claude MORAES, heeft de voorzitter van het Coreper een brief gestuurd waarin hij stelt dat indien de tekst formeel aan het Europees Parlement wordt voorgelegd als het standpunt van de Raad in eerste lezing over dit wetgevingsvoorstel, hij de leden van LIBE en vervolgens de plenaire vergadering zal aanbevelen het standpunt van de Raad in eerste lezing ongeamendeerd te aanvaarden, onder voorbehoud van bijwerking door de juristen-vertalers van beide instellingen en afstemming van de toepasselijke definities op die welke in het kader van de gegevensbeschermingsrichtlijn zijn overeengekomen.

¹ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking en opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot intrekking van Besluiten 2009/371/JBZ en 2005/681/JBZ - COM(2013) 173 final.

In het Coreper/de Raad is op 2 en 4 december 2015 een politiek akkoord bereikt over de tekst van de Europolverordening als vervat in document 14713/15.

De tekst is vervolgens door de juristen-vertalers nagezien.

II. DOELSTELLING

Doel van het voorstel was vervanging van Besluit 2009/371/JHA van de Raad waarbij Europol was opgericht², door een nieuwe verordening op basis van artikel 88 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie dat is ingevoerd bij het Verdrag van Lissabon, en Europol efficiënter en verantwoordelijker maken en zijn gegevensbeschermingsregeling solide, zodat het de lidstaten de best mogelijke ondersteuning kan bieden bij hun inspanningen op het gebied van criminaliteitsbestrijding.

III. ANALYSE VAN HET STANDPUNT VAN DE RAAD IN EERSTE LEZING

Voor diverse aspecten van de verordening gingen aan het bereiken van een akkoord grondige discussies vooraf: de parlementaire controle, de aanstelling van de uitvoerend directeur van Europol, diverse aspecten in verband met de verwerking en bescherming van gegevens, de Eenheid voor de melding van internetuitingen (IRU) en Europol's betrekkingen met partners.

Het pakket over governance en het interinstitutionele evenwicht

Ten gevolge van breedvoerige onderhandelingen is in de tekst van de Europolverordening een grotere rol voor het Europees Parlement opgenomen waarbij een uitgemeten interinstitutioneel evenwicht met de Raad en de Commissie wordt gehandhaafd.

De activiteiten van Europol zullen onder het politieke toezicht staan van de Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep (GPC), die gezamenlijk door de nationale parlementen en de bevoegde commissie van het Europees Parlement wordt opgezet (artikel 51).

² Besluit 2009/371/JBZ van de Raad van 6 april 2009 tot oprichting van de Europese politiedienst (Europol) (PB L 121 van 15.5.2009, blz. 37).

De aanstelling van de uitvoerend directeur zal gebeuren door de Raad op basis van een kandidatenlijst die werd opgesteld door een selectiecomité van door de lidstaten aangewezen leden en een vertegenwoordiger van de Commissie. De geselecteerde kandidaat kan worden verzocht voor de bevoegde commissie van het EP te verschijnen, die de Raad een niet-bindend advies zal verstrekken (artikel 54).

Daarnaast kan de raad van bestuur eenieder wiens mening relevant kan zijn voor de discussie uitnodigen, met inbegrip van, zo nodig, een vertegenwoordiger van de GPC, om de vergadering bij te wonen als waarnemer die niet aan de stemming deelneemt (artikel 14, lid 4).

Tot slot is op het stuk van Europols betrekkingen met partners en samenwerkingsovereenkomsten zowel aan de Commissie (beoordeling van die overeenkomsten) als aan het EP een grotere rol toegekend (artikel 25).

In deze bepalingen wordt bijgedragen aan het vergroten van de transparantie en de verantwoordingsplicht van Europol, en worden de standpunten van de Raad en het Europees Parlement op evenwichtige wijze meegenomen.

EU-eenheid voor de melding van internetuitingen (EU IRU)

Begin 2015 werden, in de nasleep van de terroristische aanslagen in Parijs en elders, Europols activiteiten inzake de bestrijding van online gevoerde radicale propaganda uitgebreid ten gevolge van het verzoek van de Raad aan Europol om zijn Focal Point Check the Web uit te bouwen tot een EU-eenheid voor de melding van internetuitingen (EU IRU). De relevante bepalingen in het bestaande Besluit 2009/371/JBZ van de Raad voorzien in de passende rechtsgrondslag voor een dergelijke activiteit.

In de nieuwe verordening zijn evenwel geen soortgelijke bepalingen over internetuitingen opgenomen. Bovendien bevatten het initiële voorstel en de algemene oriëntatie van de Raad het uitdrukkelijke verbod voor Europol om persoonsgegevens aan private partijen te sturen, behalve voor enkele gevallen die niet relevant waren voor de EU IRU.

Om in de toekomst Europol in staat te stellen aan internetuitingen gerelateerde taken uit te voeren, is de tekst van de verordening na uitvoerige discussie tijdens de interinstitutionele onderhandelingen, als volgt gewijzigd:

- een nieuw punt m) is toegevoegd in artikel 4, lid 1, dat voorziet in een uitdrukkelijke rechtsgrondslag voor internetuitingen. Daarnaast wordt in een nieuwe overweging (38) nadere toelichting gegeven over de context en waarom het noodzakelijk is dat Europol die taken verricht;

- in artikel 26, lid 5, punt c), wordt Europol, onder zeer strenge voorwaarden, de mogelijkheid geboden publiekelijk beschikbare persoonsgegevens over te zenden aan private partijen. Zo moet de verzending strikt noodzakelijk zijn voor het verrichten van de in artikel 4, lid 1, punt m), genoemde taken, en betrekking hebben op afzonderlijke en specifieke gevallen; voorts mogen geen fundamentele rechten en vrijheden van de betrokken datasubjecten primeren op het openbaar belang uit hoofde waarvan de verzending in het betrokken geval noodzakelijk is; en
- tot slot, als volkomen nieuw gegeven, zal Europol, volgens artikel 26, lid 3, voortaan rechtstreeks van private partijen persoonsgegevens kunnen ontvangen, naar aanleiding van de verzending op grond van artikel 26, lid 5, punt c), en in verband daarmee.

Informatieverwerking en gegevensbescherming

In het vigerende besluit zijn zeer strenge bepalingen opgenomen, waardoor Europol slechts in analysebestanden gemachtigd is tot het analyseren van informatie. Dat betekent dat Europol geen kruisanalyse tussen die bestanden kon verrichten en derhalve niet in staat was, bijvoorbeeld, verbanden of mogelijke connecties tussen georganiseerde criminaliteit en terrorisme te identificeren. Dat leidt vaak tot duplicering van gegevens die van belang zijn voor diverse analysebestanden.

In het nieuwe systeem van de verordening³, dat zeer werd toegejuicht door de Raad, is de omgeving van gegevensverwerking geheel anders geconcipeerd; voor Europol is het een systeem volgens het concept van geïntegreerd gegevensbeheer. Dat zal Europol in staat stellen verbanden en connecties tussen diverse onderzoeken te identificeren en opkomende trends en patronen in georganiseerde criminaliteit te detecteren (verhoogde capaciteit van operationele ondersteuning). Duplicering wordt voorkomen aangezien de informatie tegen elkaar kan worden getoetst (flexibiliteit en rechtszekerheid). Wat het technologische aspect betreft, is de huidige structuur van het Europol-informatiesysteem volkomen compatibel met de implementatie van het nieuwe systeem voor gegevensverwerking. Het aanpassen van de structuren voor verwerking en analyse kan later gebeuren zonder dat de verordening daartoe moet worden gewijzigd ("technologisch neutraal" rechtskader). De raad van bestuur stelt na raadpleging van de EDPS richtsnoeren vast waarin de procedures voor informatieverwerking door Europol overeenkomstig artikel 18 nader worden omschreven.

³ Dit is bepaald in hoofdstuk IV (Informatieverwerking), hoofdstuk V (Betrekkingen met partners), hoofdstuk VI (Waarborgen inzake gegevensbescherming) en hoofdstuk VII (Rechtsmiddelen en aansprakelijkheid).

Na constructieve onderhandelingen met het EP is overeenstemming bereikt over een stelsel van gegevensbescherming op hoog niveau. Voorts zal zowel intern (gegevensbeschermingsfunctionaris) als extern (EDPS) op dit stelsel worden toegezien. De gegevensbescherming wordt bevorderd doordat er onder meer strenge beperkingen worden ingevoerd voor de verwerking van gegevens van speciale categorieën datasubjecten, verslagen aan de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) over speciale categorieën gegevens, strenge doelgebonden beperkingen en een stelsel van gediversifieerde toegang. Het uiteindelijke resultaat is een systeem waarbij wordt tegemoetgekomen aan de opgeworpen vraagstukken in verband met gegevensbescherming, en de doeltreffendheid van Europol behouden blijft.

De tekst van de verordening werd zo veel mogelijk afgestemd op het pakket gegevensbescherming.

IV. CONCLUSIE

Het standpunt van de Raad in eerste lezing weerspiegelt het compromis dat is bereikt tijdens de onderhandelingen tussen de Raad en het Europees Parlement, die door de Commissie werden gefaciliteerd. Na de vaststelling zal de verordening in de plaats komen van het vigerende besluit en op 1 mei 2017 in werking treden. Dankzij het nieuwe stelsel waarin de verordening voorziet, zal Europol over een verbeterd systeem voor gegevensverwerking en gegevensbescherming beschikken, en over een grotere operationele flexibiliteit.